

Přehled přístupu neregulérních migrantů k sociálním právům ve vybraných evropských zemích

Se svolením organizace PICUM přinášíme překlad přehledu, který informuje o přístupu cizinců bez oprávnění k pobytu k základním sociálním právům ve vybraných evropských zemích – konkrétně v Belgii, Dánsku, Francii, Holandsku, Itálii, Německu, Rakousku, Španělsku, Švédsku, Švýcarsku a Velké Británii.

Průzkum, který je na stránkách PICUMu průběžně aktualizován, nabízí přehled práv neregulérních migrantů zejména s ohledem na právo na přístřeší, právo na zdravotní péči, právo se organizovat, právo na vzdělání, právo na životní minimum, právo na rodinný život, právo na morální a fyzickou integritu, právo na právní pomoc a právo na spravedlivé pracovní podmínky. Pokud u některého státu popis určitého práva chybí, je to proto, že dotázaný vybraný expert z daného státu na danou otázku neodpověděl.

Prezentovaný překlad přitom není pouhým seznamem práv, která mají mít v daných zemích migranti bez oprávnění k pobytu ze zákona zaručena, ale také odráží praxi, zda k deklarovaným právům skutečně přístup mají. Více lze nalézt v angličtině na stránkách PICUM www.picum.org pod kategorií základní sociální práva (basic social rights).

BELGIE

Právo na přístřeší

Smí majitel bytu legálně pronajmout byt neregulérnímu migrantovi?

Ano, neregulérní migrant si může legálně pronajmout byt.

Právo na zdravotní péči

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Neregulérní migranti v Belgii mají právo na neodkladnou zdravotní péči podle Královského dekretu ze dne 12. prosince 1996. V tomto dekretu stojí, že za neodkladnou péči se považuje péče preventivní a/nebo léčebná. Proto „neodkladná zdravotní péče“ obsahuje mnoho typů neodkladného pečovatelského zaopatření. Operace, porod, vyšetření, fyzioterapie, léky atd. mohou být do této péče podle zmíněného dekretu také zahrnuty.

Neodkladná zdravotní péče musí být odlišována od „Pohotovostní zdravotnické pomoci“. Ta je pomocí poskytovanou ihned v případě nemoci nebo nehody. Pohotovostní zdravotnická pomoc je dále vymezena jiným zákonem a praktikuje se u každého (včetně neregulérních migrantů).

V minulosti panovala značná nedorozumění ohledně výrazu „neodkladná“. Doktoři ze začátku často chápali neodkladnou pomoc jako velmi omezenou, ale čím více se s tímto typem pomoci setkávali, tím větší rozsah pomoci nabízeli. Dá se říci, že dnes se pod pojmem „neodkladná pomoc“ rozumí „nutná pomoc“. Doktoři například považují pravidelné prohlídky i očkování za neodkladnou zdravotní péči. Tímto způsobem dává dosti nepřesné vyjádření v zákoně možnost širokého výkladu, jak také potvrzuje zkušenost Lékařů bez hranic (MSF) a Medimmigrant.

Organizace pracující s neregulérními migranty jako MSF a Medimmigrant považují za svůj úkol informovat nemocnice a doktory o správném výkladu pojmu „neodkladná zdravotní péče“. MSF například uspořádali akci ve Verviers (malé městečko na východě Belgie), při které informovali praktické lékaře v regionu o obsahu Královského dekretu a o přístupu k zdravotní péči obecně. Po nějaké době zde MSF zastavili svoji činnost, jelikož všichni praktičtí lékaři a všechny regionální nemocnice pochopili zákon a získali zkušenosti s jeho praktikováním a použitím. Také v městě Ghent jsou dobré výsledky, ale v místech jako Brusel, Antverpy či Liege je to komplikovanější.

Přístup neregulérních migrantů k mentální zdravotní péči je problematický, jelikož v Belgii je poskytována hlavně psychologie a ne psychiatrie. Psychologové ale nemohou poskytovat neodkladnou zdravotní péči, a proto léčba nemůže být provedena.

Pro více informací navštivte <http://www.medimmigrant.be>.

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne?

Ne.

Právo na spravedlivé pracovní podmínky

Pokud se neregulérnímu migrantovi stane na pracovišti úraz, má nárok hradit výdaje za ošetření ze sociálního (úrazového) pojištění?

Ano, má právo na podporu od Fondu pracovních nehod, když splňuje určité podmínky. Ve skutečnosti je ale nepravděpodobné, že by neregulérní migrant o podporu požádal.

Má neregulérní migrant právo dát zaměstnavatele k soudu z důvodu nevyplacení mzdy?

Platí běžné zákony s přihlédnutím k základním právům a povinnostem zaměstnance.

Právo se organizovat

Mají neregulérní migranti právo se organizovat?

Cizinci, i ti bez papírů, mají právo se organizovat. K tomu, aby organizace byla oficiálně uznaná, je potřeba, aby nejméně tři pětiny členů byli Belgičané či cizinci s legálním pobytem.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulérním statutem právo chodit do školy?

Mladší 18 let s neregulérním statutem mají právo na vzdělání podle oficiálního usnesení, kde je uvedeno, že bez výjimky všechny děti pod 18 let mohou chodit do školy.

Mají školy povinnost hlásit přítomnost dětí/nezletilých s neregulérním statutem příslušným úřadům?

Ne, školy nemusí nahlásit přítomnost těchto dětí či jejich rodičů úřadům. Dokonce existuje dohoda mezi státními úřady, místními úřady a školami, že policie nebude prostřednictvím škol hledat cizince mladší 18 let s neregulérním statutem (a jejich rodiny).

Dostávají školy nějakou finanční pomoc pro tyto děti/mládež?

Školy dostávají dotace na všechny žáky, tudíž i na ty s neregulérním pobytem.

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulérním statutem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Dospělí nemají žádné právo na vzdělání nebo další vzdělávání. Dospělí lidé (nad 18 let) s neregulérním statutem mohou jít na univerzitu, pokud k tomu mají dostatečné vzdělání. Nicméně univerzity se mohou rozhodnout přijmout či odmítnout studenty, jak chtějí. Dospělí lidé (nad 18 let) s neregulérním statutem se mohou zúčastnit školení, pouze pokud není financováno vládou. Pokud je organizace dotována vládou, což bývají například jazykové kurzy pro nezaměstnané, dospělí lidé (nad 18 let) s neregulérním statutem se zúčastnit nemohou.

Právo na životní minimum

Mají neregulérní migranti nárok pobírat dávky státní sociální podpory?

Osoby bez legálního povolení k pobytu jsou v Belgii vyjmuty ze systému sociální pomoci. Pouze odmítnutí žadatelé o azyl, kteří čekají na rozhodnutí Státní rady (belgického nejvyššího správního soudu, pozn. překladatele) mají právo na podporu stravování a ubytování (ale ne formou peněžní podpory). Neregulérní migranti, kteří požádali o regularizaci, nemají právo na sociální podporu.

Existuje tu sice delegace veřejných center pro sociální péči (O.C.M.W./C.P.A.S.), která se stará o zajištění slušného života všech belgických obyvatel včetně lidí bez povolení k pobytu, ale ve skutečnosti těžko udělí podporu neregulérním migrantům, jelikož jim zákon nic takového nenařizuje. Výjimkou je neodkladná zdravotní péče.

Právo na rodinný život

Může neregulérní migrant uzavřít legálně sňatek či žít v partnerském soužití?

Ano.

Je legální deportovat neregulérního migranta bez jeho manžela/manželky nebo dětí?

Ne, sezdaná dvojice má právo žít společně.

Právo na morální a fyzickou integritu

Existují v této zemi zákony nebo nařízení, které by zbavovaly neregulérní migranty práva na morální a fyzickou integritu?

Ne.

Byla už tato země někdy obviněna z nedodržování mezinárodních dohod týkajících se osobní integrity neregulérních migrantů?

Ano, Belgie byla odsuzována Výborem proti mučení za to, jak jsou vedeny její věznice.

Mají nevládní organizace přístup do cel předběžného zadržení?

Ano, ale pouze když dostanou povolení od ministerstva vnitra.

Právo na právní pomoc

Mají neregulérní migranti právo na bezplatnou právní pomoc od právníka nebo advokáta?

Ano, mají právo na bezplatnou právní pomoc od právníka. V praxi je ale těžké splnit všechny podmínky. Je k tomu třeba potvrzení od policie dokládající, že migrant nemá žádný příjem. Právníci se snaží tento systém změnit.

Mohou neregulérní migranti svobodně hájit svá práva u soudu nebo u odvolacích soudů?

Ano, ačkoli v praxi je to problémové.

DÁNSKO

Obecné poznámky

Klíčem k dánské společnosti a k fungování v ní je číslo sociálního pojištění. Jelikož neregulérní migranti toto číslo nemají, je pro ně velmi těžké získat přístup k veřejným službám.

Právo na zdravotní péči

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Ne, neregulérní migranti nemají právo na zdravotnickou péči, i když v principu mají lékaři etickou povinnost postarat se o kohokoliv v případě potřeby neodkladné lékařské péče.

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne?

Navzdory povinnosti dodržovat profesní tajemství se objevily případy, kdy ošetřované neregulérní migranty doktor nahlásil úřadům.

Právo se organizovat

Má neregulérní migrant právo stát se členem odborů?

Ano, pokud si může dovolit zaplatit členské poplatky. Dánské odbory dokonce pořádaly kampaň zaměřenou speciálně na zvyšování informovanosti neregulérních migrantů.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulérním statutem právo chodit do školy?

Ne. Neexistuje žádné nařízení, které by umožnilo cizincům mladším 18 let s neregulérním statutem chodit do školy. Někteří ředitelé umožňují těmto imigrantům navštěvovat školní zařízení, ale nemohou skládat zkoušky, jelikož nejsou registrováni.

Dostávají školy nějakou finanční pomoc pro tyto děti/mládež?

Ne.

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulérním statutem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Ne. Některé humanitární a nevládní organizace nabízejí příležitostná školení a kurzy neregulérním migrantům, ale nemohou jim dát žádný oficiální diplom.

Právo na životní minimum

Mají neregulérní migranti nárok pobírat dávky státní sociální podpory?

Neregulérní migranti nemohou dostat finanční podporu od úřadů. Nemají přístup k podpoře v nezaměstnanosti, sociálnímu zabezpečení nebo k jakékoliv jiné podpoře od dánského státu.

FRANCIE

Právo na přístřeší

Mají neregulérní migranti právo získat ubytování ve státním sociálním zařízení nebo v azylovém domě, který je podpořen z veřejných zdrojů?

Práva vymezená zákonem

Článek L 111-2 Zákona o rodině a sociální pomoci zaručuje, že náklady na bydlení ve státním sociálním zařízení budou cizincům bez povolení k pobytu hrazeny z prostředků sociální pomoci. Ministerstvo spravedlnosti navíc schválilo, že se na sociální pracovníky a organizace, kteří v takovýchto zařízeních působí, nebude nijak vztahovat článek 21 nařízení z 2. listopadu 1945 (ordonnance du 2 novembre 1945), který postihuje všechny, kteří by napomáhali neregulérnímu pobytu ve Francii.

Aplikace práv v praxi

Ve Francii existují státem řízená krizová centra, která je možné požádat o pomoc prostřednictvím bezplatné linky 115. Tato zařízení poskytují ubytování na jednu noc s možností prodloužení. Neregulérní migrant může na toto číslo zavolat nebo s pomocí sociálního pracovníka na obecním úřadě požádat o nouzové ubytování na jednu noc. Existují také zařízení, která poskytují nocleh na delší dobu (např. od dvou týdnů až do šesti měsíců), či azylové domy pro ženy a děti. Tato zařízení usilují zejména o to, aby lidé v tísní byli schopni se co nejdříve opět zapojit do společenského a profesního života, a snaží se jim usnadnit cestu k nezávislému bydlení. Vzhledem k tomu, že neregulérní migranti nemají povolení k pobytu (ani pracovní povolení), mnoho sociálních zařízení je nechce přijmout, protože jejich návrat do společenského a profesního života je velmi nepravděpodobný. Aby neregulérní migranti mohli získat ubytování v takovýchto přístřešcích, musí nejprve kontaktovat sociální pracovníky v místě svého bydliště. Vzhledem k obrovské poptávce po bydlení v těchto zařízeních a k nízké pravděpodobnosti, že se migrant bude schopen znovu zařadit do společenského a profesního života, není neobvyklé, že sociální pracovníci na

magistrátech uvědomí neregulérní migranty o tom, že nemají právo být v těchto zařízeních ubytováni.

Právo na zdravotní péči

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Práva vymezená zákonem

Článek L 251-1 Zákona o rodině a sociální pomoci (*Code de l'action sociale et des familles*) stanoví, že "Aide medicale d'état" (AME), čili státní lékařská pomoc, poskytne zdravotní péči těm, kteří nemohou čerpat ze zdravotního pojištění, a cizincům nelegálně žijícím na území Francie (AME je tedy zaměřen především na neregulérní migranty). AME začala fungovat v lednu 2001. AME je dostupná ve státních nemocnicích všem neregulérním migrantům žijícím ve Francii, nehledě na to, jak dlouho už ve Francii nelegálně žijí (obecně se tomu říká *aide medicale hospitalière*, čili lékařská pomoc v případě hospitalizace). AME zahrnuje veškerou péči poskytnutou zdravotnickým zařízením (zejména nemocnicemi), stejně jako poplatky za lékařský předpis. Neregulérní migranti, kteří mohou doložit, že ve Francii žili bez přerušení poslední tři roky, mají nárok na zdravotní péči i mimo státní nemocnice. AME jim uhradí zdravotní výdaje, jako jsou návštěvy u lékaře, náklady na léky, laboratorní vyšetření, péče o zuby a oči, potraty a jiné.

Nedávné změny týkající se AME

Francouzská vláda v prosinci roku 2002 ve snaze zkrátit rozpočet započala debatu o změnách v AME, které měly za cíl vzít neregulérním migrantům právo na bezplatnou zdravotní péči poskytovanou prostřednictvím AME. 16. prosince 2003 francouzští senátoři změnu v AME týkající se neregulérních migrantů schválili. Od roku 2004 již cizinci, kteří nemají povolení k pobytu, nemají ani nárok na AME. Musí nejdříve doložit, že ve Francii pobývají bez přerušení tři měsíce. Neodkladná zdravotní péče zůstane i nadále bezplatná, ale ti, kteří AME využijí, budou muset zaplatit nevratný poplatek.

Více informací na: <http://www.medicinsdumonde.org>

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne?

Ne, pracovníci ve zdravotnictví nemají povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech, protože podle zákona mají neregulérní migranti právo na zdravotní péči nehledě na jejich pobytový status.

Právo na spravedlivé pracovní podmínky

Musí zaměstnavatel podle zákoníku práce zaplatit neregulárnímu migrantovi za vykonanou práci, i když pracovník nemá povolení k pobytu nebo pracovní povolení?

Všichni pracující mají nárok na minimální ochranu nehledě na to, že jsou zaměstnání na černo. Podle soudu pro pracovní spory (vymezení v článku L 341-6-1 zákoníku práce) jsou práva pracujících obnovena v okamžiku, kdy pracující vstoupí do pracovního poměru se zaměstnavatelem (i kdyby to měl být neregulární zaměstnanecký poměr). Neregulární pracovník má proto právo na: odpovídající mzdu (která nesmí být nižší než garantované minimum); příplatky za přesčas; příplatky dané kolektivní dohodou vztahující se na příslušný úsek práce; placenou roční dovolenou; předem dané odstupné po možném rozvázání pracovního poměru (odstupné nesmí být nižší než jeden měsíční příjem). Všechna tato práva jsou neregulárnímu migrantovi garantována.

Pokud se neregulárnímu migrantovi stane na pracovišti úraz, má nárok hradit výdaje za ošetření ze sociálního (úrazového) pojištění?

Pokud dojde k úrazu na pracovišti, má pracující nárok uhradit výdaje za ošetření a dostat výplatu a odškodnění ze svého sociálního pojištění, konkrétně úrazového pojištění. Jestliže pracující nemá platné povolení k pobytu, neznamená to, že právo na úrazové pojištění nemá. Odškodnění v případě pracovních úrazů není podmíněno platným povolením k pobytu nebo typem práce (vymezeno článkem L 374-1 Zákona o sociálním pojištění).

Má neregulární migrant právo dát zaměstnavatele k soudu z důvodu nevyplacení mzdy?

Podle článku L 341-6 zákoníku práce je zaměstnavatel jedinou stranou zodpovědnou za zaměstnání neregulárního migranta. Neregulární migrant je podle zákona považován za oběť. Proto je možné, aby neregulární migrant dal zaměstnavatele k soudu za to, že mu odepřel mzdu. Nicméně, francouzské soudy mají rostoucí tendenci nazírat na neregulární migranty jako na osoby samostatně výdělečně činné a tudíž postižitelné. Existuje zákon, který nařizuje, aby neregulární migranti pracující na černo byli především považováni za oběti, i když s neregulárním zaměstnáním souhlasili. Tento zákon je ale čím dál tím méně často brán v potaz. Získat právní ochranu pro neregulární migranty ve smyslu finanční kompenzace za nevyplacení mzdy a ostatní záležitosti související s výkonem práce je čím dál víc obtížné.

Právo se organizovat

Mají neregulární migranti právo se organizovat?

Aktivní účast ve skupině nebo organizaci je právo, které se neváže na povolení k pobytu, a tudíž i neregulární migranti mají právo se sdružovat.

Má neregulární migrant právo stát se členem odborů?

Členství v odborech není podmíněno povolením k pobytu. Neregulární migranti tak mohou být jejich členy.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulárním statutem právo chodit do školy?

Práva vymezená zákonem

Mateřská školka

Každé dítě, kterému jsou více než tři roky, smí být zapsáno do mateřské školky poblíž místa bydliště, pokud o to jeho rodiče požádají (zákon z 10. července 1989). Po dětech nelze vyžadovat doložení občanství a dítě cizince nesmí být diskriminováno (podle zákona z 10. července 1989 a oběžníku Ministerstva školství z 16. června 1984 a 6. července 1991).

Základní škola

Všechny děti musí chodit do školy (podle zákona z 9. srpna 1936 a 11. července 1975). Zákaz diskriminace vůči dětem cizinců je jasně stanoven v oběžnicích Ministerstva školství (z 16. června 1984 a 6. července 1991).

Střední škola

Zápis dětí mladších 18 let do školy by neměl představovat žádný problém, protože cizinci, kteří pobývají ve Francii a kterým ještě nebylo 18 let, nemusí mít povolení k pobytu (zákon z 2. srpna 1989).

Mají školy povinnost hlásit přítomnost dětí/nezletilých s neregulárním statutem příslušným úřadům?

Vzhledem k tomu, že zákon nařizuje povinnou školní docházku pro všechny děti, neohledně na jejich národnost nebo povolení k pobytu, školy nemají povinnost hlásit děti s neregulárním statutem příslušným orgánům.

Nicméně není výjimkou, že starostové vyžadují povolení k pobytu rodičů dítěte jakožto součást nezbytné dokumentace nutné k zapsání do školy. Jestliže je dítěti odmítnut zápis do mateřské školky nebo základní školy, je možné se odvolat k obecnímu úřadu nebo na prefekturu a poté na soud, který se zabývá řešením vnitřních rozporů ve francouzské státní správě. Jestliže je dítěti znemožněno zapsat se na střední školu, lze se odvolat na školské orgány nebo ke školním inspektorům a poté na soud, který má za úkol řešit vnitřní rozpory ve francouzské státní správě.

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulérním statutem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Ne, nemají. Vzdělání a školní docházka jsou povinné jen pro děti do 18 let. Zákon neposkytuje stejná práva dospělým nad 18 let.

Právo na životní minimum

Mají neregulérní migranti nárok pobírat dávky státní sociální podpory?

Neregulérní migranti nemají nárok na dávky státní sociální podpory s výjimkou toho, když žádají o podporu pro své děti. Podle článku 111-2 Zákona o rodině a sociální pomoci (*Code de l'action et des familles*) nejsou dávky státní sociální podpory v případě (extrémní) nouze a v zájmu dítěte podmíněné platným povolením k pobytu nebo minimální dobou pobytu ve Francii. Tyto dávky státní sociální podpory zahrnují finanční pomoc v domácnosti, pomoc na náklady spojené se vzděláním (např. za učitele, který do domácnosti dochází) a náklady na ubytování dítěte, ať už je dítě ubytováno společně s matkou nebo jinde.

Právo na rodinný život

Může neregulérní migrant uzavřít legálně sňatek či žít v partnerském soužití?

Právo uzavřít sňatek je základním sociálním právem, které je dodržováno, chráněno a řízeno článkem 144 občanského zákoníku. Po budoucích manželích nelze požadovat platné povolení k pobytu jako podmínku k sňatku. Je zakázáno uvalovat jakékoliv omezení na právo uzavřít sňatek, zejména pak z důvodu národnostního původu (podle článku 12 a 14 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Článek 9 zákona z 29. října 1981 ruší opatření přijatá zákonem z 12. listopadu 1938, podle kterého směli uzavírat sňatek pouze cizinci s povolením k dlouhodobému pobytu (vydaným nejméně na jeden rok). Cizinci, kteří chtějí uzavřít sňatek, by neměli mít žádné zvláštní povinnosti (oběžník Ministerstva vnitra z 31. srpna 1982). Neregulérní pobyt nemá žádný vliv na právo mít svatbu (podle všeobecných směrnic týkajících se občanského statutu).

Mají nevládní organizace přístup do cel předběžného zadržení?

Organizace CIMADE uzavřela dohodu se státními orgány o možnosti přístupu do těchto cel předběžného zadržení, aby tak mohla dohlížet na to, že práva neregulérních migrantů nejsou porušována.

V oblastech, kde migranti vstupují na území státu, existuje asociace ANAFE, která poskytuje právní pomoc migrantům žijícím v těchto zónách. Příslušné orgány dovolují každé zúčastněné organizaci, aby navštívila přistěhovalecká centra osmkrát za rok.

Právo na právní pomoc

Mají neregulérní migranti právo na bezplatnou právní pomoc od právníka nebo advokáta?

Právní pomoc zajišťuje pokrytí nákladů spojených s procesem (poplatky za právníka, apod). Pokud jsou splněny určité podmínky, je tato pomoc u francouzských soudů poskytována prakticky ve všech případech. Podle zákona z 10. července 1991 je právní pomoc poskytována všem francouzským občanům, občanům Evropské unie a cizincům s platným povolením k pobytu ve Francii. Následující kategorie však představují výjimky, u kterých platný pobyt ve Francii nepředstavuje základní podmínku pro poskytnutí právní pomoci: nezletilí cizinci; cizinci, kteří jsou svědci; obvinění; žalobci; odsouzení nebo ti, kteří se účastní soudního líčení se státním prokurátorem; některé případy spojené se vstupem, pobytem a deportací; žadatelé o azyl, kteří se odvolají za podmínky, že vstoupili na území Francie legálně; a některé další případy, u kterých bylo povolení k pobytu zamítnuto. Neregulérní migranti také mohou žádat o pomoc nevládní organizace, které právními znalci či právníky samy disponují. Ty mohou také právního znalce nebo právníka, který bezplatnou právní pomoc poskytne, migrantovi doporučit.

HOLANDSKO

Právo na přístřeší

Mají neregulérní migranti právo získat ubytování ve státním sociálním zařízení, nebo v soukromém přístřešku, který je podpořen z veřejných zdrojů?

Od doby, kdy byl zaveden Koppenlingwet, což v překladu znamená „spojující zákon“, tj. zákon, který spojuje práva na státem poskytované sociální služby s legálním statutem a který vešel v platnost 1. července 1998, byl neregulérním migrantům de facto zamezen přístup do státních sociálních zařízení. Obecní úřady se

přesto občas rozhodnou ubytování některým neregulérním migrantům poskytnout (jako například těm žadatelům o azyl, kteří podléhají Dublinské konvenci, která určuje stát zodpovědný za azylové řízení, nebo opětovným žadatelům o azyl).

Právo na zdravotní péči

Výše zmíněný “Koppelingswet”, zbavuje neregulérní migranty i práva na zdravotní péči. Trvalo několik let, než byl tento zákon schválen, zejména díky odporu organizací chránícím lidská práva a lékařským organizacím (jako například Královská holandská lékařská společnost). Všechny tyto organizace si totiž uvědomily, že když se neregulérním migrantům odejme právo na zdravotní pojištění, jejich přístup ke zdravotní péči se tím značně zkomplikuje. Navíc došlo ke kritickému přezkoumání prvního návrhu zákona s přihlédnutím k právům dětí a žen.

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči, nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Neodkladná lékařská péče

Zmiňovaný “Koppenlingswet” změnil článek 8b holandského cizineckého zákona. Tento článek ve své nové verzi říká, že neregulérní migranti mají právo na státní sociální služby pouze v případě “neodkladné lékařské péče”, nebo v případech, které by znamenaly ohrožení veřejného zdraví. Podmínkou pro schválení zákona bylo, že neodkladná lékařská péče bude i nadále neregulérním migrantům dostupná a že náklady na ní nebudou účtovány jejím poskytovatelům.

Díky silnému odporu musel zodpovědný ministr změnit definici “neodkladné lékařské péče” a zdůraznit při několika příležitostech, že každý lékař má povinnost pomoci všem nehledě na jejich postavení ve společnosti, rasu, vyznání atd. Místo slova “neodkladná” je nyní používána “nezbytná” péče.

Termín “Neodkladná lékařská péče” je oficiálně vykládán následujícím způsobem:

- V případě životu nebezpečných situací (či kvůli jejich prevenci), nebo v případě situací, které by znamenaly trvalou ztrátu základních životních funkcí (či kvůli jejich prevenci).
- V případě, že by nastalo nebezpečí pro třetí osobu, např. některé nakažlivé choroby (zejména TBC) a psychické poruchy a následné agresivní chování.
- Těhotenská péče (před a během porodu).
- Přístup dětí bez legálního statusu k preventivní lékařské péči a k očkovacímu programu podobnému národnímu očkovacímu programu.

Od doby, kdy byl zákon přijat, došlo k mnoha nedorozuměním ohledně významu “neodkladné lékařské péče” jak mezi lékaři, tak zejména mezi finančními odděleními nemocnic. Organizace zaměřující se na lidská práva, jako je Johannes Wier Stichting, se snaží informovat zaměstnance zdravotnických zařízení o přesném významu termínu “neodkladné lékařské péče”.

Fond Koppelingsfonds

Aby se předešlo tomu, že náklady na zdravotní péči padnou na ramena poskytovatelů péče, byla přijata dvě opatření. První se týká nejdražší části lékařské péče, kterou je hospitalizace. Nemocnice si mohou nezaplacené dluhy odepsat („dubieuze debiteuren”). Od té doby, co vešel zákon “Koppenlingswet” v platnost, výše rozpočtu na “dubieuze debiteuren” se stanovuje každoročně; před tím se stanovovala každé tři roky. Stojí za zmínku, že náklady na hospitalizaci neregulérních migrantů jsou díky tomuto opatření ve skutečnosti kryty ze státního rozpočtu.

Druhé opatření se týká tzv. Koppelingsfonds, tedy fondu, který je určen na pokrytí výdajů za “primární pomoc” (jako jsou lékaři, porodníci, lékárny). Tento fond, který čítá 5 miliónů euro, neslouží k zaplacení lékařských poplatků pacientů, ale má za cíl kompenzovat lékaře v případě ztráty výdělků. Oněch 5 miliónů eur je ve skutečnosti částka, která se ušetřila na sociálním pojištění, státní pomoci dětem, apod. Jedná se tedy spíše o neutrální rozpočtové řešení, které není založeno na předpokládané potřebě.

Fond je využíván již dva roky. Nejdříve se nevládní organizace obávaly, že 5 miliónů eur nebude stačit, ale ukázalo se, že ani těch 5 miliónů není plně využíváno. Problém ale spočívá v tom, že fond každou přihlášku nepřijme, protože musí být splněny některé souhrnné podmínky. Zdravotní personál nejdříve musí prokázat, že pacient nemá legální status. Dále, že náklady na zdravotní péči nemohou být pokryty jiným způsobem, že vynaložená péče byla neodkladná a konečně, že finanční břemeno bylo nadměrně vysoké a způsobilo zdravotnímu personálu značnou finanční zátěž. Navíc není možné, aby sám lékař přiznal poplatky, které jeho pacienti nezaplatili. Aby se daly peníze z tohoto fondu získat, je nutné žádat jakoby o dotace. Přihláška se musí podat v rámci tzv. regionální spolupráce a částka by měla odrážet náklady v následujícím roce, vypočtené z nákladů z předešlých let. Proto nevládní organizace založily GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdiensten, tedy Veřejné zdravotní služby), aby tak pomohly přístup k lékařské péči zorganizovat.

Dobrovolnické organizace (jako Johannes Wier Stichting a mnoho dalších) vykonaly mnoho práce tím, že upozorňovaly na to, jak těžké je peníze z fondu získat. Díky jejich úsilí došlo k několika změnám. Například se zjednodušuje způsob, jakým se do fondu žádosti o finanční pomoc posílají a nadační výbor upustil od vyžadování těžko splnitelných kritérií. Převládá tendence vytvořit jednoduchý systém podávání žádostí.

Přístup k praktickým lékařům a nemocnicím

V Holandsku existuje systém, kdy každý zákon musí být po třech, čtyřech nebo pěti letech znovu hodnocen. Z tohoto důvodu vláda pověřila provést několik výzkumů týkajících se přístupu neregulérních migrantů ke zdravotní péči. Na základě výsledků těchto výzkumů lze konstatovat následující:

a) Praktičtí lékaři

Co se týče dostupnosti praktických lékařů, byl poslední průzkum prováděn teprve nedávno (NIVEL, 2000). Lékaři, porodní asistentky a pracovníci oddělení první pomoci byli přizváni k pohovorům, aby se zjistila míra jejich dostupnosti. Výsledkem průzkumu bylo zjištění, že k praktickým lékařům je poměrně jednoduché přístup získat. Bylo ale také zjištěno, že v některých oblastech velkých měst s vysokou koncentrací cizinců (více než 10 %), pouze nepatrné množství praktických lékařů (5 %) vykazuje konzultace s neregulérními migranty. Dochází ale také k tomu, že ti lékaři, o kterých se ví, že zdravotní péči neregulérním migrantům poskytnou a jsou proto migranty vyhledáváni, vykazují vysoké procento podílu na péči o nepojištěné pacienty (NIVEL, 2000:38).

Vzhledem k tomu, že je na každém poskytovateli zdravotní péče se rozhodnout, jestli pacienta přijme nebo ne, pacienti tak nemají možnost si stěžovat žádné instituci, když se jim potřebné péče nedostane. Neregulérní migranti jsou čím dál více závislí na těch několika málo lékařích, kteří jsou ochotni je ošetřit, ačkoliv teoreticky neexistují žádné právní či finanční překážky.

V této souvislosti je třeba také zmínit, že zdravotnické centrum “De Witte Jas Health Center” v Amsterdamu, které poskytovalo zdravotní péči neregulérním migrantům, oznámilo konec své činnosti. Jedním důvodem k ukončení činnosti bylo, že by zodpovědnost za ošetřování lidí bez pojištění měli převzít praktičtí lékaři. Tím, že zdravotnické centrum ukončilo svou působnost, doufá, že přinutí lékaře k tomu, aby začali poskytovat péči i neregulérním migrantům a lidem bez pojištění (MNS, březen 2001).

b) Nemocnice

Dostat se do nemocnice je poměrně složité. Může se stát, že finanční poradce nemocnice bude mít pohovor s neregulérním migrantem ihned, jakmile dorazí do nemocnice, aby se dohodli na uhrazení platby za poskytnutou péči. Pokud se nedohodnou a nejedná se o životu nebezpečnou situaci, nemocnice migrantovi nepomůže. Některé nemocnice souhlasí s tím, že jim platba bude splacena po částech

později. Jiné posílají upomínky, ale ve skutečnosti peníze nevybírají. Může se ale stát, že kdo nezaplatí, nebude v budoucnu ošetřen.

Podle výše zmíněného výzkumu je 20 % všech doporučení do nemocnic neúspěšných (NIVEL, 2000:39). Existují pro to tři důvody: pacient odmítne do nemocnice jít; praktický lékař se rozhodne léčit pacienta bez pojištění sám, nebo nemocnice požaduje finanční záruku. Tato zjištění ukazují, že chybí dostatek informovanosti o existenci již dříve zmíněného systému "dubieuze debiteuren". Lékař, který nařídí odvoz do nemocnice, musí nejprve zatelefonovat na finanční ředitelství nemocnice a informovat je o tom, že takovýto systém vůbec existuje.

Profesor Engbersen ve své rozsáhlé studii o životě neregulérních migrantů v Rotterdamu uvádí, že způsob, jakým byl do nemocnice pacient přijat, je zásadní (Engbersen a Burgers, 1999). Jestliže pacient přijde do nemocnice z ambulantního oddělení, může mu být ošetření zamítnuto; jestliže ho ale do nemocnice přiveze záchranka, bude ošetřen. Engbersen navíc uvádí, že přístup do nemocnic je mnohem problematičtější než přístup k praktickým lékařům, protože napětí mezi lékařsko-etickým a finančně-administrativním aspektem problému je větší, když se jedná o více než jednu osobu (jako například jednoho lékaře).

Právo se organizovat

Mají neregulérní migranti právo se organizovat?

Nezjištěny žádné informace.

Má neregulérní migrant právo stát se členem odborů?

Ano, má.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulérním statutem právo chodit do školy?

Ano, vzdělání dětem do 18 let je přístupné. Nicméně většina rodičů se obává posílat své děti do školy, jelikož by se na ně tímto způsobem mohlo přijít. Bylo několik případů, kdy školy nebyly ochotny zapsat děti s neregulérním statutem do školy.

Mají školy povinnost hlásit úřadům přítomnost dětí/nezletilých s neregulérním pobytem?

Ačkoliv podle zákona “Koppelingswet” veškeré informace týkající se neregulérních migrantů se mají shromažďovat proto, aby neregulérní migranti neměli přístup ke státním sociálním službám, školy nemají povinnost je úřadům hlásit.

Dostávají školy za tyto děti/nezletilé nějakou finanční pomoc?

Ano, dostávají.

Mají dospělí lidé (starší 18 let) s neregulérním statutem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Ne ve státních školách nebo na univerzitách. Výjimkou je, když začali navštěvovat školu ještě před tím, než dosáhli 18 let věku. Existuje několik výjimečných případů, kdy žadatelé o azyl začali studovat na univerzitě ještě před tím, než o svůj azylový status přišli a stali se neregulérními. V tomto případě jim je povoleno alespoň část svých studií dokončit. Existují však nevládní organizace nebo jiné organizace, které vzdělání poskytují (například jazykové kurzy, apod.).

Právo na životní minimum

Mají neregulérní migranti nárok pobírat dávky státní sociální podpory?

Lidé, kteří dostávali státní sociální podporu před tím, než byl schválen zákon “Koppelingswet”, a jejichž azylové řízení ještě nebylo ukončeno, dostávají sociální dávky buď ze sociálního fondu nebo ze zvláštních fondů založených na komunální úrovni. V žádných jiných případech nemohou neregulérní migranti pobírat dávky státní sociální podpory.

Právo na rodinný život

Má neregulérní migrant právo legálně uzavřít sňatek nebo žít v partnerském soužití?

Ano, má, ale pokud chce neregulérní migrant žít se svou družkou/svým druhem nebo partnerem legálně a požádat o povolení k pobytu, musí se nejprve vrátit do země svého původu a požádat o M.V.V. (povolení k přechodnému pobytu) na holandské ambasádě. Pouze s tímto povolením může potom žádat na cizinecké policii o povolení k pobytu. K tomu bude navíc potřebovat platný pas (alespoň na jeden rok) a jeho partner bude muset doložit pracovní smlouvu (platnou nejméně na jeden rok). Tato opatření prakticky znemožňují bývalým žadatelům o azyl do manželství vstoupit.

Je legální deportovat neregulérního migranta bez jeho manžela/manželky, nebo dětí?

Pokud rodina vstoupila do země společně, nesmí být deportována odděleně. Jestliže však členové rodiny vstoupili do země odděleně a jeden z nich je žadatel o azyl spadající pod Dublinskou úmluvu, mohou a budou rozděleni s výjimkou několika případů.

Právo na morální a fyzickou integritu

Existují v této zemi zákony nebo nařízení, které by zbavovaly neregulérní migranty práva na morální a fyzickou integritu?

Ne, neexistují. Dokonce i dnes se vedou vážné debaty o tom, jestli je morální provádět testy DNA na žadatelích o azyl, aby se přesně určil jejich věk, anebo v případě žádosti o sloučení rodiny, zda-li se skutečně jedná o rodinného příslušníka.

Mají nevládní organizace přístup do cel předběžného zadržení?

Ve většině zařízení je přístup umožněn pouze skupinám "Vluchtenlingenwerk". Návštěvník smí navštívit zařízení pouze na požádání vězně.

Právo na právní pomoc

Mají neregulérní migranti právo na bezplatnou právní pomoc od právníka nebo advokáta?

Neregulérním migrantům je přístupná právní pomoc financovaná z veřejných prostředků.

Mohou neregulérní migranti svobodně hájit svá práva u soudu nebo u odvolacích soudů?

Ano, mohou, pokud se jedná o záležitost spojenou s jejich pobytovým statutem.

ITÁLIE

Právo na přístřeší

Mají neregulérní migranti právo získat ubytování ve státním sociálním zařízení nebo v soukromém přístřešku, který je podpořen z veřejných zdrojů?

Ubytování ve státním sociálním zařízení není přístupné pro neregulérní migranty. Informace ohledně soukromého přístřešku podpořeného z veřejných zdrojů neposkytnuty.

Smí majitel bytu legálně pronajmout byt neregulérnímu migrantovi?

Přestože to není vyloženě zakázáno, existují určitá omezení, která vedou k tomu, že se soukromé byty pronajímají neregulérnímu migrantu prostřednictvím šedého trhu. Kdokoliv, kdo poskytuje ubytování cizinci, je musí nahlásit úřadům, což vylučuje jakoukoliv oficiální smlouvu mezi neregulérním migrantem a majitelem ubytování.

Právo na zdravotní péči

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Článek 35 T.U. zaručuje zdravotní péči neregulérním migrantům v následujících oblastech: neodkladná a nemocniční péče, která je urgentní nebo jiným způsobem nezbytná i to i když je dlouhodobá; lékařské programy, které jsou preventivní nebo ochraňují osobní či veřejné zdraví; pokrytí nákladů na mateřství na stejné úrovni jako italským občanům; pokrytí nákladů na zdravotní péči o mladistvé; očkování kryté zákonem; diagnóza, vyléčení a prevence infekčních nemocí; akce mezinárodní prevence.

Zdravotnická centra, specializující se na diagnózu a péči o cizince, většinou o neregulérní migranty, uskutečňují výzkum ohledně speciálních patologií spojených s životními podmínkami jejich klientů.

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne?

Přestože neregulérní migranti mají často strach, že pokud se jedinkrát stanou součástí zdravotního systému, tak budou nahlášeni a deportováni, žádná takováto povinnost zde není, jelikož zákony zdravotní péči neregulérním migrantům zaručují. Naopak zákony ukládají poskytovateli veřejné zdravotní péče neodhalovat identitu neregulérních migrantů.

Právo na spravedlivé pracovní podmínky

Má neregulární migrant právo dát zaměstnavatele k soudu z důvodu nevyplacení mzdy?

Ano. Například odbory CISL-CESIL se nejdříve pokusí vyjednávat mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a také poskytují právní pomoc v případech vykořisťování.

Právo se organizovat

Mají neregulární migranti právo se organizovat?

Ano.

Má neregulární migrant právo stát se členem odborů?

Ano.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulárním statutem právo chodit do školy?

Podle článku 38 T.U. mladiství s neregulárním statutem mají povinnou školní docházku stejně jako italské občany, což znamená, že mají přístup ke vzdělání do 16 let. Veřejná správa musí zajistit rovnost mezi dětmi cizinců a Italů, stejně jako rozpoznat a oceňovat jazykové a kulturní rozdíly. Proto jsou dostupné kurzy italštiny, stejně jako "mezikulturní" aktivity.

Mají školy povinnost hlásit přítomnost dětí/nezletilých s neregulárním statutem příslušným úřadům?

Učitel, ať z veřejného či soukromého sektoru, nemá povinnost nahlásit neregulárního migranta, ať dospělého či mladistvého.

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulárním statutem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Zákony výhradně stanovují práva cizinců s legálním povolením k pobytu. Žádná vyhláška výlučně zakazující vyučování neregulárních migrantů neexistuje. Ve skutečnosti jak veřejné, tak soukromé organizace zařazují dospělé do kurzů základní gramotnosti. Nevládní organizace souběžně nabízejí jazykové kurzy.

Právo na morální a fyzickou integritu

Mají nevládní organizace přístup do cel předběžného zadržení?

V Itálii může být neregulérní migrant zadržován maximálně 60 dnů. Po tragédii v centru předběžného zadržení Serranio Vulpitto v Trapani v prosinci 1999, kdy šest imigrantů uhořelo, uzavřela organizace Coordinamento trapanese per la pace neformální dohodu s úřady ohledně vstupu do center předběžného zadržení. Tato organizace je proto schopná provádět právní poradnu a podporu zadrženým.

Právo na právní pomoc

Mají neregulérní migranti právo na bezplatnou právní pomoc od právníka nebo advokáta?

Nevládní organizace a někteří právníci dobrovolně nabízejí právní pomoc.

Mohou neregulérní migranti svobodně hájit svá práva u soudu nebo u odvolacích soudů?

Migranti mají možnost odvolat se proti příkazu k deportaci do pěti dnů po jeho obdržení. Nevládní organizace pomáhají informovat neregulérní migranty o jejich právech a poskytují jim právní pomoc.

NĚMECKO

Právo na přístřeší

Mají neregulérní migranti právo získat ubytování ve státním sociálním zařízení nebo v soukromém přístřešku, který je podpořen z veřejných zdrojů?

Ne, nemají. Ani noclehárny pro bezdomovce neposkytují ubytování neregulérním migrantům. Pouze v určitých případech mohou některé organizace přístřeší poskytnout.

Smí majitel bytu legálně pronajmout byt neregulérnímu migrantovi?

Ne, nesmí. Majitel bytu by se měl přesvědčit o tom, že jeho nájemníci jsou registrováni na obecním úřadě.

Právo na zdravotní péči

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Teoreticky vzato mají v Německu neregulérní migranti právo na veřejnou zdravotní péči v případě nemoci, otěhotnění a narození dítěte podle zákona o pomoci žadatelům o azyl (Asylbewerleistungsgesetz) § 4 a § 1 c. 5 a 6. V případech, které se na zákon nevztahují, je uplatňován Federální sociální zákon o pomoci (Bundessozialhilfegesetz) § 120, 1,1. Zákon stanoví, že cizinci, kteří na území Německa pobývají, neohledně na jejich pobytový status, mají právo získat pomoc v případě nemoci, těhotenství a narození dítěte. V praxi je však většinou těžké tohoto práva nabýt vzhledem k tomu, že veřejní činitelé mají povinnost nahlásit jakoukoliv informaci, kterou obdrží o neregulérních migrantech během výkonu své práce, cizineckému úřadu. Navíc, i když neregulérní migranti mají nárok na ošetření v akutních případech, je velmi nepravděpodobné, že by i v případě těžkého zranění nějaký migrant vstup do nemocnice riskoval. Migrační právníci se neshodnou na tom, jestli i pracovníci zdravotnických zařízení, jako jsou nemocnice nebo kliniky, mají povinnost hlásit neregulérní migranty úřadům podle § 76 cizineckého zákona. Je pravda, že v praxi mnoho nemocnic neregulérní migranty cizineckému úřadu nahlásilo.

Pro neregulérního migranta je jakékoliv ošetření velmi nákladné, protože musí buď zaplatit hotově, anebo si pořídit soukromé zdravotní pojištění, které by zdravotní péči v Německu pokrylo. Jestliže se nemocnice obává, že pacient nebude mít na zaplacení, nahlásí to Úřadu státního sociálního zabezpečení, který to posléze může nahlásit cizineckému úřadu.

Z tohoto důvodu je neregulérní migrant nucen hledat zdravotní péči jinde. Někteří se v případě potřeby vrátí do své vlasti, kde zdravotní péči vyhledají, zatímco ostatní si půjčují kartičku zdravotního pojištění od přátel nebo příbuzných a nechají se ošetřit na ni. Většina však využije sociálních sítí, které zprostředkovávají zdravotní péči tím, že nařízení obejdou. Migranti se převážně obracejí na své kontakty uvnitř komunity migrantů, ale také mezi aktivisty nebo skupinami spojenými s církví. Tito lidé jim seženou poradce, doktory, léky a v některých případech dokonce i spolupracují s místními nemocnicemi nebo klinikami.

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne?

Německý cizinecký zákon stanoví, že všechny státní úřady mají povinnost upozornit cizinecký úřad v případě, že získají informace o neregulérních cizincích během výkonu služby (německý cizinecký zákon § 76). Protože získávat informace o pobytovém statusu pacientů není v popisu práce nemocnic ani doktorů, nemusí hlásit

neregulární migranty na cizinecký úřad. Sozialämter (úřady státní sociální správy) však na druhou stranu mají povinnost hlásit neregulární migranty úřadům, jelikož součástí popisu jejich práce je zjišťovat pobytový status klientů.

Právo na spravedlivé pracovní podmínky

Musí zaměstnavatel podle zákoníku práce zaplatit neregulárnímu migrantovi za vykonanou práci, i když pracovník nemá povolení k pobytu nebo pracovní povolení?

Zaměstnavatelé mají povinnost zaplatit mzdu za vykonanou práci – nehledě na to, jestli jejich zaměstnanec má nebo nemá povolení k práci či k pobytu. I práce na černo je chápána jako “zaměstnanecký vztah” a zaměstnavatel proto musí pracujícím zajistit obvyklé pracovní podmínky i odměny.

Pokud se neregulárnímu migrantovi stane na pracovišti úraz, má nárok hradit výdaje za ošetření ze sociálního (úrazového) pojištění?

V roce 2003 se stal případ, kdy jedna neregulární migrantka z Polska měla pracovní úraz. Žena byla propuštěna z práce a poté nucena vymáhat svou mzdu soudně. Kromě mzdy jí muselo být vyplacena i úrazové pojištění.

Má neregulární migrant právo dát zaměstnavatele k soudu z důvodu nevyplacení mzdy?

Neexistuje žádné právní ustanovení, které by zakazovalo pracujícím odvolat se k soudům pro pracovní spory. Existuje však povinnost, která platí pro všechny státní úřady, a tou je podat o neregulárních migrantech informaci cizineckému úřadu, pokud tuto informaci získali během výkonu své služby (německý cizinecký zákon, sekce 76). Pracovní soudy ale nemají povinnost zjišťovat pobytový status migrantů. Tento rozdíl mezi povinnostmi předávat informace, ale nikoli je zjišťovat, představuje právní mezeru, která neregulárním migrantům dává možnost uplatňovat své nároky na odškodnění u pracovních soudů. Ačkoliv již došlo k několika úspěšným případům, kdy dotčenému bylo odškodnění soudem přičteno, většina neregulárních migrantů o možnosti takového postupu i nadále pochybuje.

Právo na vzdělání

Všeobecné připomínky

Německý federální zákon se nevztahuje na základní a střední školy. Spolkové země mají své vlastní zákony týkající se vzdělání neregulárních migrantů. Například v Berlíně se neregulární migranti mladší 16 let mohou zapsat do základní školy a na první stupeň střední školy na základě žádosti jejich rodičů. Nespadají však do povinné

školní docházky, která je v Berlíně jinak zákonem daná. V Brandenburgu zase existuje povinná školní docházka pro ty “mladé cizince, jejichž pobyt je povolen na základě žádosti o azyl, nebo jejichž pobyt je tolerován”. Zdálo by se, že nezletilí bez legálního statutu do takové definice nespádají. Nicméně lze právo na vzdělání vyčíst přímo z německé ústavy.

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulérním statutem právo chodit do školy?

Školy mají povinnost hlásit cizineckému úřadu jakékoliv mimořádné skutečnosti týkající se imigračního statusu jejich studentů či jejich rodičů. Před tím, než mohou rodiče poslat své dítě do státní školy, musejí nejdříve zkontaktovat místní školní odbor. Ten jim sice poskytne pomoc, ale zároveň také zkontroluje jejich pobytový status.

Většina učitelů a ředitelů vidí jako svůj hlavní úkol vzdělávání a ne kontrolu migrace. Věřící, že děti by neměly být trestány za neregulérní status svých rodičů. Dětem je občas povoleno chodit do školy za podmínek, kdy o tom ví například jen jejich učitel (nebo co nejmenší počet lidí). Tyto děti jsou ale pod velkým tlakem, jelikož vzhledem k bezpečnostním důvodům mají zakázáno hovořit o své situaci ve škole. To je ale stále lepší, než kdyby zůstávaly doma.

Tato praxe má dvě velká omezení: za prvé, žákům s neregulérním statutem nemohou být oficiálně vystaveny známky ani diplomy; za druhé, v případě úrazu nejsou děti s neregulérním statutem chráněny všeobecným úrazovým pojištěním, které se vztahuje na ostatní děti. To se většinou uvádí jako důvod, proč školy nebo školky nedovolují dětem s neregulérním pobytem přístup do jejich zařízení: škola a učitelé by tak v případě nehody mohli nést zodpovědnost.

Z tohoto důvodu mohou mít neregulérní migranti s dětmi poměrně složité životní podmínky. O to horší, když se jedná o samoživitele, který má velmi málo času se dětem věnovat kvůli špatné ekonomické a pracovní situaci.

Mají školy povinnost hlásit úřadům přítomnost dětí/mladistvých s neregulérním statutem?

Podle § 76, 1 a 2 německého cizineckého zákona mají státní instituce povinnost hlásit jakoukoliv informaci, kterou získají o neregulérních migrantech příslušným úřadům, pokud tuto informaci získají během výkonu práce. Ačkoliv z čistě právního hlediska školy nemají povinnost nahlašovat cizineckému úřadu děti s neregulérním statutem (nebo jejich rodiče), přesto k tomu dochází. Mohlo by se totiž stát, že kdyby ředitel školy umožnil nezletilému dítěti s neregulérním statutem zapsat se do školy, mohl by být vystaven stíhání podle §§ 92, 93a německého cizineckého zákona, který postihuje

všechny, kteří by napomáhali k neregulárnímu pobytu v Německu; vzdělání dětí by totiž mohlo mít zásadní vliv na přání rodičů v Německu zůstat.

Dostávají školy nějakou finanční pomoc pro tyto děti/dospívající?

Ano, školy dostávají finanční dotace za počet dětí, který u nich studuje, nehledě na jejich pobytový status.

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulárním statutem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Po dosažení 16. roku věku dítěte není možné právo na vzdělání uplatnit.

Právo na životní minimum

Mají neregulární migranti nárok pobírat dávky státní sociální podpory?

Ne, nemají. Žádná podpora v tomto smyslu neexistuje.

Právo na rodinný život

Může neregulární migrant uzavřít legálně sňatek či žít v partnerském soužití?

Teoreticky ano. Před tím, než může neregulární migrant uzavřít sňatek, musí zemi opustit a znovu do ní legálně vstoupit (za účelem sjednocení rodiny). Vzhledem ale k tomu, že podle § 76 německého cizineckého zákona mají všechny státní orgány povinnost nahlásit přítomnost neregulárního migranta na území Německa, když se o tom dozví, stalo se, že neregulární migranti byli zadrženi na matričním úřadě ještě před tím, než k sňatku mohlo dojít.

Je legální deportovat neregulárního migranta bez jeho manžela/manželky, nebo dětí?

Rodiny mohou být rozděleny a deportovány odděleně v případě, že členové rodiny přišli do Německa v jinou dobu a z jiných důvodů.

Právo na morální a fyzickou integritu

Existují v této zemi zákony nebo nařízení, které by zbavovaly neregulární migranty práva na morální a fyzickou integritu?

Ne, neexistují.

Byla už tato země někdy obviněna z nedodržování mezinárodních dohod týkajících se osobní integrity neregulérních migrantů?

Ne, nebyla, ale Komise proti mučení pod záštitou OSN kritizovala německá vězení.

Mají nevládní organizace přístup do cel předběžného zadržení?

Je možné navštívit jednotlivce v těchto zařízeních, ale ne zařízení jako taková.

Právo na právní pomoc

Mají neregulérní migranti právo na bezplatnou právní pomoc od právníka nebo advokáta?

Kromě internačních táborů v Severním Porýní - Vestfálsku, které poskytují pravidelné hodiny s právníkem, neexistuje žádné nařízení zabezpečující bezplatnou právní pomoc neregulérním migrantům.

Mohou neregulérní migranti svobodně hájit svá práva u soudu nebo u odvolacích soudů?

Ne, nemohou.

RAKOUSKO

Právo na přístřeší

Mají neregulérní migranti právo získat ubytování ve státním sociálním zařízení nebo v soukromém přístřešku, který je podpořen z veřejných zdrojů?

Ti žadatelé o azyl, kteří byli zamítnuti, mohou strávit kratší dobu v azylových domech provozovaných nevládními organizacemi. Tato zařízení jsou dotována vládou a slouží zejména k zajišťování potřeb žadatelů o azyl (jejich kapacita ale stačí pouze pro jednu třetinu žadatelů). Je ale nutné zmínit, že v nedávné době byl problém získat státní dotace na provoz sociálních zařízení pro žadatele o azyl.

Smí majitel bytu legálně pronajmout byt neregulérnímu migrantovi?

V Rakousku se majitel bytu musí přesvědčit, že jeho nájemníci jsou zaregistrováni u příslušných úřadů. Proto není možné legálně pronajmout byt neregulérním migrantům.

To migranty odsouvá do šedé zóny realitního trhu, kde je pronájem většinou předražený a ubytování nesplňuje hygienické normy. Z tohoto důvodu v Rakousku existují organizace, u kterých si neregulérní migranti mohou být pronajmout.

Právo na zdravotní péči

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči, nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Ne. Tito lidé, stejně jako žadatelé o azyl, nemají nárok na (bezplatnou) zdravotní péči. Existují však některé nevládní organizace, které se v tomto ohledu snaží žadatelům o azyl či neregulérním migrantům pomoci. Neregulérní migranti si mohou zaplatit soukromé pojištění, ale to je drahé. Některé organizace se vkládají do věci v případě, že poplatek za ošetření je vysoký a snaží se ho buď úplně zrušit, nebo snížit, anebo ho sami zaplatit.

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne?

Ne, nemají.

Právo se organizovat

Má neregulérní migrant právo stát se členem odborů?

OGB, tedy Konfederace rakouských odborů, neregulérní migranty nepodporuje. Ačkoliv konfederace je zastáncem tvrdých opatření vůči zaměstnavatelům spíše než vůči zaměstnancům, v konečném výsledku stejně dojde k deportaci neregulérního migranta. Na členství neregulérních migrantů v odborech se v Rakousku nebere zřetel.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulérním statutem právo chodit do školy?

V Rakousku je povinná devítiletá školní docházka (do školy se chodí od šesti let). Z tohoto důvodu nejsou mladiství vyloučeni ze vzdělání a ze školní docházky. Na druhé straně, děti z Traiskirchenského sběrného tábora školu navštěvovat nesmějí. Stalo se například, zejména některý dětem z Afriky, že kvůli jejich neregulérnímu pobytovému statusu jim bylo zakázáno chodit do školy. Problémy se ale obvykle vyskytují až na úrovni středních odborných učilišť (jelikož v rámci výuky zde dochází k práci, u které je zapotřebí pracovního povolení).

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulérním statusem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Ne, nemají. Existuje však několik nevládních organizací, které lidem bez legálního statusu školení zprostředkovávají (např. kurzy němčiny, počítačů, atd.).

Právo na životní minimum

Mají neregulérní migranti nárok pobírat dávky státní sociální podpory?

V Rakousku rozhodují o udělování státních sociálních dávek jednotlivé federální státy. Proto je systém poměrně komplikovaný. Ve většině případů ale převažuje tendence neregulérní migranty nebo žadatele o azyl ze státních podpor vyloučit.

Právo na rodinný život

Má neregulérní migrant právo uzavřít legálně sňatek či žít se svým partnerem tzv. na hromádce?

V Rakousku je právo uzavřít sňatek a právo na rodinný život, ve smyslu článku 8 Evropské konvence o lidských právech, zakotveno v ústavě. Teoreticky je proto možné sňatek uzavřít. Úřady se však snaží uzavírání sňatků neregulérním migrantům komplikovat.

Právo na morální a fyzickou integritu

Bylo Rakousko někdy obviněno z nedodržování mezinárodních dohod týkajících se osobní integrity neregulérních migrantů?

Rakouské zadržovací praktiky byly kritizovány za poslední roky několikrát, a to mezinárodními organizacemi jako jsou UNHCR (Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky), CPT (Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání), Amnesty International a rakouskými nevládními organizacemi a odborníky na lidská práva. Hlavní kritika se týkala nedostatku soudního posouzení při zadržování žadatelů o azyl nebo obzvláště ohrožených jedinců, jako jsou nezletilí nebo oběti mučení (rozhodnutí o zadržení osob vykonává pouze cizinecká policie). Kritika však byla namířena i na hygienické, zdravotní a sociální podmínky v celách předběžného zadržení, jakož i na právo se odvolat či právo na návštěvu.

Mají nevládní organizace přístup do cel předběžného zadržení?

Migranti, kteří byli zadrženi za účelem deportace, vyhoštění nebo zákazu pobytu v Rakousku, obvykle pobývají ve zvláštních celách. Zákon nařizuje, aby setrvání v cele předběžného zadržení bylo co nejkratší, ale je možné ho prodloužit až na dva měsíce; ve zvláštních případech až o šest měsíců. Od roku 1998 vláda uzavírá s nevládními organizacemi smlouvy o zajištění péče o zadržené (tzv. "Schubhaftbetreuungsverträge"). Cílem těchto smluv je zajistit sociální, humanitární a psychologickou péči a právní pomoc zadrženým. Nevládní organizace, které takové smlouvy s vládou mají, však nemají právo zadržené navštěvovat. Je na zadrženém, aby o takové právo sám požádal. Tento systém je zadrženým osobám vysvětlen formou krátké brožurky, kterou dostanou.

Právo na právní pomoc

Mají neregulérní migranti právo na bezplatnou právní pomoc od právníka nebo advokáta?

Několik nevládních organizací poskytuje neregulérním migrantům bezplatné právní konzultace.

ŠPANĚLSKO

Právo na přístřeší

Smí majitel bytu legálně pronajmout byt neregulérnímu migrantovi?

Ano. Například organizace Provienda v Madridu, která pracuje z pověření španělské vlády na programu pro zajištění přístupu migrantů k pronájmu, hraje roli zprostředkovatele mezi neregulérními migranty a majiteli bytu a stará se o to, aby byt splňoval minimální požadavky.

Právo na zdravotní péči

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Od roku 2001 zákon garantuje zdravotní péči těhotným ženám, mladistvým a neregulérním migrantům zaregistrovaným na radnici. Nicméně toto je státní zákon a každý samosprávný celek má svoje vlastní práva a povinnosti ohledně zdravotní péče. Jak to probíhá v praxi, můžeme vidět na příkladu Andalusie. V roce 1999 byla sepsána

speciální dohoda mezi Ministerstvem zdravotnictví andaluské vlády, nevládními organizacemi a odbory ohledně garance přístupu k zdravotnické péči. Neregulérní migrant může přímo použít zdravotní centrum nebo použít doporučující kartu, kterou dostane u jedné z organizací.

Podmínka registrace na radnici vyřazuje mnoho kategorií lidí z přístupu ke zdravotnické péči, jelikož předpokladem k registraci je vlastnictví pasu a nájemní smlouva. Z tohoto důvodu se množství speciálních zdravotnických center zaměřuje na tyto skupiny.

Nový cizinecký zákon, který vstoupil v platnost 22. prosince 2003, obsahuje dvě nová opatření, zaměřující se na zdravotní péči, která se přímo dotknou neregulérních migrantů: Policie nyní má přístup k záznamům o cizincích, kteří jsou registrovaní na radnici. Z tohoto důvodu neregulérní migranti ztratili motivaci k registraci na úřadech (stále se mohou zaregistrovat pro získání zdravotní péče, ale mnoho z nich to považuje za moc riskantní, když policie má přístup k jejich datům.)

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne?

Jelikož je zdravotnická péče garantována zákonem, neexistuje povinnost nahlásit neregulérní migranty.

Právo se organizovat

Mají neregulérní migranti právo se organizovat?

Podle článku 7, zákona 8/2000, právo demonstrovat, veřejně se scházet a sdružovat se jsou práva daná cizincům, kteří mají legální pobyt nebo jsou oprávněni zůstat v zemi. Proto neregulérní migranti tato práva nemají.

Má neregulérní migrant právo stát se členem odborů?

Zákon 8/2000, který vstoupil v platnost v lednu 2001, navozuje podmíněnost mezi legálním statusem migranta a právem stát se členem odborů. Toto platí také pro právo stávkovat. Je to ale v rozporu s článkem 28 španělské ústavy a smlouvami s Mezinárodní organizací práce (ILO). Odbory proto prohlásily, že považují tento zákon za neústavní a budou pokračovat v přijímání neregulérních migrantů.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulérním statusem právo chodit do školy?

Ano, školní docházka je povinná pro všechny děti ve Španělsku - tedy i pro nezletilé migranty s neregulérním statusem.

Mají školy povinnost hlásit přítomnost dětí/nezletilých s neregulérním statusem příslušným úřadům?

Ne.

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulérním statusem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Dospělí migranti s neregulérním statusem se nemůžou legálně zapsat do kurzů ve vzdělávacích centrech pro dospělé, nicméně v praxi tato centra neuplatňují toto pravidlo důsledně.

Právo na morální a fyzickou integritu

Mají nevládní organizace přístup do cel předběžného zadržení?

Obecně je těžké dostat se do centra předběžného zadržení. Organizace Federación Estatal de SOS Racismo v Barceloně byla schopna dostat se do center předběžného zadržení, pokud politik nebo poslanec o to požádal a doprovázel je. Žádosti, které byly podané samotnou organizací, byly systematicky odmítány.

ŠVÉDSKO

Osobní identifikační číslo, které má každý švédský občan, se užívá k ověření přístupu jednotlivce k sociálním či ekonomickým právům. Neregulérní migranti, kteří obvykle toto číslo nemají, jsou tak vyřazeni z přístupu k většině těchto práv.

Právo na zdravotní péči

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči, nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Neregulární migranti nemají přístup k lékařské péči (pokud nejdou k soukromému lékaři). Ve velkých městech je několik klinik, které byly otevřeny nevládními organizacemi, a lékařská péče je zde bezplatná.

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulárních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne.?

Ne.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulárním statutem právo chodit do školy?

Ne. Pouze nezletilí migranti s neregulárním statutem, kteří jsou ještě v azylovém systému, mohou být zařazeni do škol.

Dostávají školy nějakou finanční pomoc pro tyto děti/dospívající?

Ne.

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulárním statutem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Ne.

Právo na životní minimum

Mají neregulární migranti nárok pobírat dávky státní sociální podpory?

Ne.

ŠVÝCARSKO

Právo na zdravotní péči

Mají neregulární migranti přístup k veřejné zdravotní péči, nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Podle článku 12 Federální ústavy je zajištěna neodkladná zdravotní péče. Neregulární migranti pobývající ve Švýcarsku také mohou získat pojištění přes veřejný zdravotní pojišťenecký systém, pokud splní obecná kritéria (bydliště ve Švýcarsku a platba

pojistného). Zdravotní pojišťovně není dovoleno pátrat po statusu pobytu neregulérního migranta.

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne?

Ne, naopak. Udání je trestáno sankcemi, jelikož by to bylo považováno za porušení diskrétnosti (článku 92 litt. c LAMal).

Právo na spravedlivé pracovní podmínky

Musí zaměstnavatel podle zákoníku práce zaplatit neregulérnímu migrantovi za vykonanou práci, i když pracovník nemá povolení k pobytu nebo pracovní povolení?

Sociální a ústavní práva, která vyplývají z pracovního poměru, jsou uplatňována, i když pracovník nemá legální povolení k pobytu nebo pracovní povolení.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti s neregulérním statusem právo chodit do školy?

Právo na základní vzdělání je zakotveno pouze v zákonících několika kantonů, přestože nezletilí migranti s neregulérním statusem mají právo na základní vzdělání podle článku 19 Federální ústavy a článku 7 Školského zákona. Ve studii z roku 2001 se nicméně ukázalo, že zápis do škol nebyl většinou problém. Vzdělávání, které následuje po povinné školní docházce, není zaručeno zákonem. Učební obory jsou prakticky nemožné kvůli tomu, že neregulérní migranti nemají pracovní povolení, ale sekundární vzdělání je možné získat v několika kantonech (např. v Ženevě). Tam je jedinou podmínkou pro vstup zdravotní pojištění daného nezletilého.

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulérním statusem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Ne.

Právo na životní minimum

Mají neregulérní migranti nárok pobírat dávky státní sociální podpory?

Mají právo na minimální podporu, nicméně pouze několik neregulérních migrantů o ní požádalo (důvody jsou zejména strach z vyhoštění a nedostatek informací). Existují případy, kdy byli neregulérní migranti zatčeni na úřadu sociálního zabezpečení, když se snažili uplatnit svůj nárok na dávky.

VELKÁ BRITÁNIE

Právo na ochranné přístřeší

Mají neregulérní migranti právo získat ubytování ve státním sociálním zařízení, nebo v soukromém přístřešku, který je podpořen z veřejných zdrojů?

Bytová družstva nejsou povinna kontrolovat identitu nebo status, i když to často dělají. Způsobilost pro uzavření nájmu zahrnuje legalitu pobytu. To často vede k soudnímu vystěhování, pokud byl někdo přijat a umístěn do sociálního bydlení, zatímco měl legální status a následně ho ztratil.

Smí majitel bytu legálně pronajmout byt neregulérnímu migrantovi?

Ano. Žádná omezení neexistují, jelikož neexistuje žádný systém registrace bydliště.

Právo na zdravotní péči

Mají neregulérní migranti přístup k veřejné zdravotní péči nebo pro ně existuje speciální zdravotní péče?

Národní zdravotní servis (NHS), stejně jako péče všeobecných lékařů, je dostupná pro neregulérní migranty. U všeobecných lékařů záleží na konkrétním lékaři, jestli ho přijme jako svého pacienta.

Zproštění poplatků jsou lidé pobývající ve Velké Británii po dobu delší 12 měsíců. Mnohým z nich se ale nechce dokazovat, že jsou v zemi již jeden rok, přestože tuto podmínku splňuje řada z nich. Zproštění poplatků jsou také všichni, kteří přišli do Velké Británie s úmyslem trvale se tu usadit. Takto nastavený systém svědčí o určité benevolenci. Pacient, který je ve Velké Británii méně než dvanáct měsíců, může prohlásit, že zde chce zůstat natrvalo. Další dvě zajímavé kategorie lidí zproštěných poplatků jsou: obyvatelé ze seznamu zemí, se kterými má Velká Británie uzavřené oboustranné smlouvy ohledně bezplatné nemocniční péče pro obyvatele obou zemí. Další skupinou jsou lidé ze seznamu zemí, který mimo jiné obsahuje Rumunsko a Polsko, jejichž obyvatelé bez ohledu na národnost mohou být bezplatně léčeni ve Velké Británii. Neboli lidé bez státní příslušnosti, kteří žili v dané zemi, mohou získat bezplatnou lékařskou péči ve Velké Británii. Další kategorie, která je zproštěná poplatků, jsou uprchlíci a ostatní, kteří „hledají útočiště“ ve Velké Británii. Jelikož nemocniční pravidla nespécifikují „žádost o azyl“, téměř kdokoliv může říct, že ve Velké Británii hledá útočiště.

Mají pracovníci ve zdravotnictví povinnost informovat úřady o neregulérních migrantech? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč ne?

Ne.

Právo na spravedlivé pracovní podmínky

Má neregulární migrant právo dát zaměstnavatele k soudu z důvodu nevyplacení mzdy?

Ano.

Právo se organizovat

Má neregulární migrant právo stát se členem odborů?

Ano. Například britské odbory T&G mají mimořádný zájem na ochraně neregulárních migrantů, jelikož jsou často zaměstnáni jako pracovníci v domácnostech, a proto je aktivně vyzývají, aby se zapojili.

Právo na vzdělání

Mají nezletilí migranti (mladší 18 let) s neregulárním statutem právo chodit do školy?

Ano. Primární vzdělání není součástí systému kontroly imigrantů. Pokusy zavést kontrolu legálnosti pobytu při přijímání do základních škol byly odmítnuty národní asociací třídních učitelů a Národními učitelskými odbory.

Mají školy povinnost hlásit přítomnost dětí/nezletilých s neregulárním statutem příslušným úřadům?

Ne.

Mají dospělí lidé (nad 18 let) s neregulárním statutem právo chodit do školy nebo se dále vzdělávat?

Za přístup k dalšímu vzdělání je nutné platit, ale toto vzdělání není podmíněno legálním přistěhovaleckým statutem. Tudíž další vzdělání je spíše otázkou finanční než otázkou přistěhovaleckého statusu.

Právo na životní minimum

Mají neregulární migranti nárok pobírat dávky státní sociální podpory?

Přístup k peněžnímu sociálnímu systému, jako jsou dávky v nezaměstnanosti, sociální dávky, příspěvky na děti nebo příspěvky na bydlení, nejsou dostupné neregulérním migrantům. Nicméně nepeněžní služby jako hlídání dětí nebo poradenství jsou v praxi neregulérním migrantům často otevřené. Úřady podle zákona o veřejné péči (Community care act) z roku 1990 nemohou odmítnout poskytnutí služby z důvodu statusu. Lokální či sociální pracovníci se nepotřebují ptát na přistěhovalecký status, ale pouze na bydliště. V praxi mnoho závisí na dobré vůli daného sociálního pracovníka.

Právo na rodinný život

Má neregulérní migrant právo uzavřít legálně sňatek či žít zít v partnerském soužití?

Ano.

Právo na morální a fyzickou integritu

Mají nevládní organizace přístup do cel předběžného zadržení?

Ano. Pravidlo center předběžného zadržení 28 (1) stanovuje, že zadrženého může navštívit tolik lidí, kolik si přeje, v přiměřených mezích a v přiměřených podmínkách. Navštívníci musí být schváleni státním orgánem, který navíc musí ustanovit komisi, která centrum předběžného zadržení navštíví nejméně osmkrát za rok. Členové této komise mají kdykoliv přístup do center předběžného zadržení a mohou se bavit se zadrženými na místech bez vizuálního a slyšitelného kontaktu s personálem.

Právo na právní pomoc

Mají neregulérní migranti právo na bezplatnou právní pomoc od právníka nebo advokáta?

Neregulérní migranti mají přístup k právní pomoci a také k mnoha poradenským agenturám většinou bezplatně. Nicméně od dubna 2001 je považováno za trestný čin, pokud poradce poskytuje rady nebo služby přistěhovalcům, pokud není právně-poradenská organizace zaregistrována u OISC (Úřad komisaře pro imigraci) nebo jí OISC vyjmul.

Článek vznikl v rámci projektu Regularizace nelegální migrace za podpory grantu z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.